

Sidste skrig fra Primal Scream ■ Hollywood i knibe ■ Oprensning til 1/2 Johnson ■ Møllehave genoplever Laxness ■ Gårdmusikanten forevigt

Peters sære verden

Den norske kunster Marit Benthe Norheim skal redde en 100-årsgammel dansk kunstsat. Hun restaurerer læsningen Peter Jensens mange skulpturer. Læs side 8

Den norske billedhugger Marit Benthe Norheim er i gang med at restaurere særlingen Peter Jensens efterladte skulpturer.

KUNST
AF LARS OLE KNIPPOL

Han var verdensberømt i Vendsyssel, Peter Jensen, alias Danmarks Peter eller Peter Smed, en naivist, særling, opfinder, maler og ikke mindst skulptør.

Han døde i 1984, og hans særegne skulpturer er nu genstand for en gennemgribende konservering under ledelse af den norske billedhugger Marit Benthe Norheim. I flere år har de markante dyr været udsat for tidens tand og er langt sømt, men sikkert forladt.

Hun arbejder med at istandsætte 39 figurer, der efter planen ryppstilles 28. september i Bjergby, hvorfra hjemmelønningen Peter Jensens verden gik.

Samme dag åbnede sidste del af den nordtyske motorvej, så der etableres direkte forbindelse fra Peterspladsen i Horn til Bjergby, hvor hans skulpturpark ligger og for længe i folkemunde er døbt "Petersplads". Genopretningsopgaven bekostes af Hjørring Kommune, men omkostningerne har overhalet det budgetterede beløb. Derfor leder den nystiftede forening "Peterspladsens Venner" (ved Søren Houen, Houevvej 52, Møgda, Hjørring) om en økonomisk håndsrækning fra fonde og private. Samtidig har Hjørring Kommunes kunstudvalg og Vendsyssel Kunstmuseum besluttet at foretage en registrering og markedsføring af skulpturerne.

Selvskrevet til opgaven

Marit Benthe Norheim er 42 år, uddannet på Vestlandets Kunstakademi, Bergen, Reiserende Kunstakademi i Europa samt Royal Academy of Art i London. Hun har boet nær Bjergby i flere år og blev af den grund opmærksom på den miserable tilstand, Peter Jensens skulpturer befandt sig i. Fjere skulpturer var til fare for tilskuerne. Borgeforeningen i Bjergby bestemte at iværksætte en retningsaktion.

Marit Benthe Norheim var selvskreven til at løse opgaven, fordi hun i en snes år har arbejdet med skulpturer i jern og beton. Hun bakkede af billedkunstnerne Inger Margrethe Thora Møller og Jeppe Rosenstand Kæser, som også har stor erfaring inden for området.

»Skulpturenes kraftige udtryk har altid tiltalt mig, og jeg har været ked af, at værkerne efterhånden var så slidte, at de trængte til en kærlig hånd. Derfor er jeg glad for kommunens og de lokale støtte til projektet. Genoplivningen sker helt i Peters ånd.« fortæller Marit Benthe Norheim, som i for afslørede sin syv meter høje skulptur på Sæby Havn og i øvrigt står bag en række offentlige udsmykninger i Norge, Island og England.

Uden dikkedarer

Peter Jensen anskuede tilværelsen uden vufstikrede dikkedarer. Da han blev stoppet ved et rutinemæssigt paragraf 13-efterlys, spurgte politibetjenten: »Hvad er det?« og pegede på det

KÆRLIGE HENDER - Benthe Norheim (t.h.) og hendes assistent Inger Margrethe Thora Møller har fat i en af Peter Jensens flamminger, som trænger til en kærlig hånd.

Foto: JESPER MØLLER

Peters genfødsel

gabende hul i bilens bund, hvor kun bromse- og koblingspedal samt speeder stak frem: »Det er Frederikshavnsvej,« svarede Peter.

Ethvert tilløb til intellektuelle udlægninger af hans værker blev mødt med en beundring, som kun er en vendelbo beskåret.

»Hvad er dine kunstværker skabt af?« ville en interviewer vide. »Af materialer!«

Dermed var den potts ude, og på konstateringen af, at mange havde set hans skulpturer, lod det: »Det tager de ingen skade af.«

Kunsthistorikeren R. Broby-Johansen, der hvert år gæstede Vrå og andre lokaliteter i Vendsyssel, var en varm tilhænger af den jordbundethed, som karakteriserede Peter Jensen og hans kunstneriske frembringelser. De to beslegtede personer var straks på bølglængde. Broby fastlag brummen, at Peter Jensens kunst mindede ham om Hans Scherfigs urakosuniviers mælgræften, hippen, jøvæn, jobarnen, kamelen, elefanten og storken.

Dyr og natur

Peter Jensen tjente oprindeligt på bøndergården, som han udtrykte det, og fik senere minkfarm. Fra overskudsageret af tråd modellerede han sine dyr og omsluttede dem med cement. Isbjørnen fik den rette form af en gammel kofanger. Fiskekasser indgik i arbejdsprocessen. Trede de eksotiske motivet havde han ikke sat sine ben i hver-

ken Afrika eller Grønland. »Jeg har aldrig været udelands Undtagen i Göteborg,« sagde han. Peter Jensen begyndte egentlig at male, fordi han var for nørrig til at betale for et udmærket sit hjem med malerier. I sin stil mindede han om Jens Søndergaard, som forenede Vestjyllands voldsomme topografi med afdræns hos mennesker og dyr.

Hesten blev i Peter Jensens malerier rehabiliteret, for han var fra en tid, da hesten træk læsset, og da skyggen fra herremandsmentaliteten stadig kvilede over medhjælperne. Landskaberne var storiadene, tro mod den muld, han var rundet af, og krydret med livlige skildringer af det hårde, men også dejlige fritlivsliv. Også i blomsteropstillinger afslørede han talent ut over det almindelige atmosfæriske niveau.

Om sine skildrieri udtalte han: »Nogle er møj gode, andre er møj ringe.« Ikke de store ord.

En glad opfinder
Peter Jensen satte sig heller ikke primært op på en Picasso-piebæstel eller forfaldt til indbildskab. Han forværede ræk væk bysbørnens malerier eller sølgt dem for en slik. Nogle af malerierne var så små, at man kunne bære dem hjem, andre krævede hjælp, for de var store som sofastrykker. Niels Grøn kendte den nordtyske særling i mange år og fortæller:

»Især opfindelserne bragte Peter i ekstase. Han opfandt specielt landbrugerskabe - men de duede ikke. En kartoffelotager klædte, og en reoetager i hans udførelse betød, at roerne fløj i luften. Selv om opfindelserne aldrig virkede, var selve ideen vigtig for Peter. Han var himmelhenrykt, når han havde fået et indfald, og det fik han mange af. Allerede i barndommen, hvor det var en søskendeflok på en halv snes, lærte han at tage utraditionelle metoder i brug. Når en best mistede livet, rykkede familiemedlemmer ud og sikrede sig nogle af de bedste dele. De blev roget på faderens værktøjs og endte som fode.«

»Så kan I besørge«
Niels Grøn husker også, at Peter Jensen holdt mink i dagligdagen. »Det kunne lugte temmelig ilde. En dag hev han en skuffe ud af kommoden, og ud røg fem minkunger. De mange turister, der nysgerrigt besøgte ham, måtte tage til takke med, hvad huset formåede. Engang klagede nogle over, at der ikke eksisterede toiletfaciliteter i Peters hjem. Det medførte, at han satte en spand ud i køkkenet, trak hessian for og søgde til gæsterne: »Værsgo, så kan I besørge!«

larsole.knipol@jp.dk

Foto: PERNIL FOLSTAD